

PRESENTACIÓ

En aquest número de **Papers** es planteja una pregunta fonamental: com està responent la societat catalana en general i, d'un mode més específic, la població metropolitana de Barcelona a la gran crisi econòmica que es va desencadenar a finals de l'any 2008? Es tracta d'una crisi sense precedents des que es disposa d'estadístiques detallades econòmiques i socials, i el coneixement de com canvien les condicions de vida i els hàbits de la població ha esdevingut una qüestió fonamental.

El contingut d'aquest estudi respon aquesta qüestió, i ho fa amb una claredat i amb una contundència que estan a l'alçada del repte històric davant el qual ens situa aquesta profunda crisi. No ens serveixen vells patrons interpretatius. Ni ens serveixen diagnòstics sobre la situació actual fetes en contextos tan diferents, com els existents en anteriors edicions de l'Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població que s'elabora quinquennalment des del 1985. Ens trobem al bell mig d'un gran canvi de naturalesa sistèmica que traspasa principis sòlidament arrelats en el temps.

El lector té a les seves mans un exemplar força inèdit en el panorama d'estudis socials del nostre país, i s'hi ha d'acostar amb ulls crítics, però amb la ment oberta. El que està succeint en la nostra societat té molt de novetat, trenca esquemes preconcebuts i planteja més interrogants dels que resol, que són molts.

Podíem imaginar, fa tres o quatre anys, que les conseqüències de la crisi es generalitzarien en el conjunt de la societat? Que l'increment en la desigualtat social no es donaria tant entre classes socials com a l'interior de cada classe social? Que la caiguda de la renda familiar disponible després de transferències públiques seria més intensa a mesura que el nivell de renda fos més baix? Que el grup d'edats que resultaria més perjudicat per la crisi econòmica seria el dels menors d'edat? Que l'any 2011 gairebé dos milions de ciutadans de Catalunya viurien amb una renda disponible inferior al llindar de pobresa fixat el 2006, mentre que aquell any eren poc més d'1,3 milions?

La realització de l'Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població (ECVHP) corresponent a l'any 2011 possibilita un coneixement exhaustiu sobre qüestions centrals de la nostra societat i, per primera vegada, possibilita la comparació sistemàtica amb el nostre entorn europeu.

L'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona presenta en aquest número de **Papers** el primer estudi sistemàtic sobre els resultats de l'Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població de Catalunya corresponent a l'edició del 2011. Es tracta d'un treball realitzat pel professor Sebastià Sarasa, de la Universitat Pompeu Fabra, i pels investigadors de l'Institut Sergio Porcel i Lara Navarro-Varas, que ha comptat amb un equip estadístic del mateix Institut, amb Alícia Sánchez i Núria Ruiz.

L'ECVHP és una operació estadística quinquennal que s'inscriu en una llarga trajectòria iniciada amb l'edició del 1986 amb l'Enquesta metropolitana i que a partir de l'edició del 2006 es realitza

conjuntament entre l'IERMB i l'Idescat, amb la col·laboració de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i la Diputació de Barcelona.

L'edició del 2011 de l'Enquesta ha comptat amb un equip de direcció acadèmica compost per Màrius Domínguez (Universitat de Barcelona), Lluís Flaquer (UAB), Sebastià Sarasa (UPF) i Joan Trullén (UAB), i amb una comissió de seguiment formada per experts de les institucions patrocinadores i del mateix IERMB. S'ha comptat també amb la col·laboració de l'Instituto Nacional de Estadística gràcies al suport del seu president, Jaume Garcia.

L'Enquesta està inclosa des de l'any 2005 en el Pla estadístic de Catalunya, i en l'edició del 2011 presenta una important novetat que és l'adaptació metodològica i de continguts respecte a les estadístiques que publica Eurostat. Es va prendre la decisió d'arreglar la metodologia i una part rellevant dels continguts amb les European Union Statistics on Income and Living Conditions i a la vegada preservar el nucli fonamental dels qüestionaris existents en les anteriors enquestes, buidant-lo de qüestions per a les quals ja hi havia altres enquestes sectorials. Cal destacar que la metodologia emprada ha focalitzat la llar com a unitat d'anàlisi fonamental i no l'individu, seguint les recomanacions d'Eurostat, fet que en possibilita la comparació tant a escala catalana i espanyola com europea.

Sobre aquesta base estadística, en aquest volum, els autors elaboren una diagnosi que podem qualificar d'important sobre els canvis que la crisi econòmica ha comportat en l'estructura social catalana. N'extreuen algunes conclusions fonamentals, com l'existència de dèficits en la protecció social molt importants o la creixent polarització social, amb pèrdua de pes relatiu de les classes mitjanes. En definitiva un treball que hauria d'incitar al debat no solament els estudiosos sinó també el conjunt de la societat catalana.

JOAN TRULLÉN

Director de l'Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població de Catalunya, 2011